

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2021 m. liepos 15 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Sąjungos pilietybė – Ekonominės veiklos nevykdantis valstybės narės pilietis, kuris gyvena kitos valstybės narės teritorijoje pagal nacionalinę teisę suteiktą teisę gyventi šalyje – SESV 18 straipsnio pirma pastraipa – Nediskriminavimas dėl pilietybės – Direktyva 2004/38/EB – 7 straipsnis – Teisės gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius įgijimo sąlygos – 24 straipsnis – Socialinės paramos išmokos – Sąvoka – Vienodas vertinimas – Susitarimas dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo – Pereinamasis laikotarpis – Nacionalinės teisės nuostata, pagal kurią Sąjungos piliečiams, turintiems pagal nacionalinę teisę suteiktą teisę laikinai gyventi šalyje, neskiriama socialinės paramos išmoka – Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija – 1, 7 ir 24 straipsniai“

Byloje C-709/20

dėl *Appeal Tribunal for Northern Ireland* (Šiaurės Airijos apeliacinis teismas, Jungtinė Karalystė) 2020 m. gruodžio 21 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2020 m. gruodžio 30 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

CG

prieš

The Department for Communities in Northern Ireland

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas K. Lenaerts, kolegijų pirmininkai J.-C. Bonichot, A. Prechal, E. Regan, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Kumin ir N. Wahl, teisėjai T. von Danwitz, K. Jürimäe (pranešėja), C. Lycourgos, I. Jarukaitis, N. Jääskinen, I. Ziemele ir J. Passer,

generalinis advokatas J. Richard de la Tour,

posėdžio sekretorė C. Strömholm, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2021 m. gegužės 4 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: anglų.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- CG, atstovaujamos QC R. Drabble ir T. de la Mare, baristerių T. Royston ir G. Sarathy, taip pat solisitorių M. Black ir S. Park,
- *The Department for Communities in Northern Ireland*, atstovaujamo C. Cooley, padedamos QC T. McGleenan ir BL L. McMahan,
- Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos F. Shibli ir S. McCrory, padedamų QC D. Blundell ir baristerės J. Smyth,
- Europos Komisijos, atstovaujamos E. Montaguti ir J. Tomkin,

susipažinęs su 2021 m. birželio 24 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 18 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant CG, dvigubą Kroatijos ir Nyderlandų pilietybę turinčios ir nuo 2018 m. Šiaurės Airijoje (Jungtinė Karalystė) gyvenančios piliėtės, ir *Department for Communities in Northern Ireland* (Šiaurės Airijos bendruomenių ministerija, Jungtinė Karalystė) ginčą dėl pastarosios atsisakymo skirti CG socialinės paramos išmoką.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 SESV 18 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta:
„Sutarčių taikymo srityje, nepažeidžiant jose esančių specialių nuostatų, draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės.“
- 4 SESV 20 straipsnio 1 dalyje numatyta:
„Įvedama Sąjungos pilietybė. Kiekvienas asmuo, turintis valstybės narės pilietybę, yra Sąjungos pilietis. Sąjungos pilietybė ne pakeičia valstybės pilietybę, o ją papildo.“
- 5 SESV 21 straipsnio 1 dalyje nustatyta:
„Kiekvienas Sąjungos pilietis turi teisę laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje, laikydamasis Sutartyse ir jai įgyvendinti priimtose nuostatose nustatytų apribojimų bei sąlygų.“

Susitarimas dėl Jungtinės Karalystės išstojimo

- 6 2019 m. spalio 17 d. priimto ir 2020 m. vasario 1 d. įsigaliojusio Susitarimo dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (OL L 29, 2020, p. 7; toliau – Susitarimas dėl Jungtinės Karalystės išstojimo) preambulės šeštoje, aštuntoje ir devintoje pastraipose nustatyta:

„Pripažindamos, kad būtina suteikti abipusę Sąjungos piliečių ir Jungtinės Karalystės piliečių, taip pat jų šeimos narių, kurie iki šiame Susitarime nustatytos dienos naudojami teise laisvai judėti, apsaugą ir užtikrinti, kad jų teisės pagal šį Susitarimą būtų galimos įgyvendinti ir grindžiamos nediskriminavimo principu; taip pat pripažindamos, kad turėtų būti saugomos dėl socialinio draudimo laikotarpių atsirandančios teisės.

<...>

Atsižvelgdamos į tai, kad tiek Sąjungai, tiek Jungtinei Karalystei naudinga nustatyti pereinamąjį, arba įgyvendinimo, laikotarpį, kuriuo – nepaisant visų Jungtinės Karalystės išstojimo iš Sąjungos pasekmių Jungtinės Karalystės dalyvavimui Sąjungos institucijų, įstaigų, organų ir agentūrų darbe, visų pirma visų pasiūlytų kandidatų į Sąjungos institucijų, įstaigų, organų ir agentūrų narius ir paskirtų arba išrinktų narių įgaliojimų pasibaigimo šio Susitarimo įsigaliojimo dieną, kiek tai susiję su Jungtinės Karalystės naryste Sąjungoje, – Jungtinei Karalystei ir jos teritorijoje turėtų būti taikoma Sąjungos teisė, įskaitant tarptautinius susitarimus, ir paprastai jos poveikis turėtų būti toks pat kaip ir valstybėms narėms, kad laikotarpiu, kuriuo bus vedamos derybos dėl susitarimo (-ų) dėl būsimų santykių, būtų išvengta trikdžių.

Pripažindamos, kad net jei pereinamuoju laikotarpiu Jungtinei Karalystei ir jos teritorijoje bus taikoma Sąjungos teisė, Jungtinės Karalystės, kaip iš Sąjungos išstojusios valstybės, specifiškumas reiškia, kad bus svarbu, kad Jungtinė Karalystė galėtų imtis priemonių naujiems tarptautiniams susitarimams savarankiškai parengti ir sudaryti, be kita ko, Sąjungos išimtinės kompetencijos srityse, jei tuo laikotarpiu tokie susitarimai neįsigalios ar nebus taikomi, išskyrus atvejus, kai Sąjunga tai leidžia.“

- 7 Šio susitarimo pirmoje dalyje, skirtoje bendrosioms nuostatoms, įtvirtinti 1–8 straipsniai. Minėto susitarimo 2 straipsnio a ir c punktuose nustatyta:

„Šiame Susitarime vartojamų terminų apibrėžtys:

a) Sąjungos teisė:

- i) Europos Sąjungos sutartis (toliau – ES sutartis), Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartis (toliau – Euratomo sutartis) su pakeitimais ar papildymais, taip pat stojimo sutartys ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, kurios visos kartu toliau vadinamos Sutartimis;
- ii) Sąjungos teisės bendrieji principai;
- iii) Sąjungos institucijų, įstaigų, organų ar agentūrų priimti aktai;

<...>

c) Sąjungos pilietis – bet kuris asmuo, turintis valstybės narės pilietybę.“

8 To paties susitarimo 4 straipsnio „Metodai ir principai, susiję su šio Susitarimo galia, įgyvendinimu ir taikymu“ 1–4 dalyse numatyta:

„1. Šio Susitarimo nuostatos ir Sąjungos teisės nuostatos, kurios taikytinos pagal šį Susitarimą, Jungtinės Karalystės atžvilgiu ir jos teritorijoje turi tokią pačią teisinę galią kaip ir Sąjungoje bei jos valstybėse narėse.

Todėl juridiniai arba fiziniai asmenys gali tiesiogiai remtis šiame Susitarime išdėstytais arba nurodytais nuostatomis, kurios atitinka tiesioginio veikimo sąlygas pagal Sąjungos teisę.

2. Jungtinė Karalystė vidaus pirminės teisės aktais užtikrina, kad būtų laikomasi 1 dalies, be kita ko, kiek tai susiję su reikiama jos teisminių ir administracinių institucijų įgaliojimais netaikyti vidaus nuostatų, kurios yra prieštaraujančios arba nesuderinamos.

3. Šio Susitarimo nuostatos, kuriose daroma nuoroda į Sąjungos teisę arba jos sąvokas ar nuostatas, aiškinamos ir taikomos vadovaujantis Sąjungos teisės metodais ir bendraisiais principais.

4. Įgyvendinamos ir taikomos šio Susitarimo nuostatos, kuriose daroma nuoroda į Sąjungos teisę arba jos sąvokas ar nuostatas, aiškinamos atsižvelgiant į atitinkamą Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, suformuotą iki pereinamojo laikotarpio pabaigos.“

9 Susitarimo dėl Jungtinės Karalystės išstojimo antrą dalį „Piliečių teisės“ sudaro 9–39 straipsniai. Šio susitarimo 9 straipsnio c punkto i papunktyje nustatyta:

„Nedarant poveikio III antraštinei daliai, šioje dalyje vartojamos šios terminų apibrėžtys:

<...>

c) priimančioji valstybė:

i) Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių atveju – Jungtinė Karalystė, jei iki pereinamojo laikotarpio pabaigos jie pagal Sąjungos teisę naudojosi teise gyventi toje šalyje ir po to laikotarpio pabaigos toliau ten gyvena.“

10 Minėto susitarimo 10 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Nedarant poveikio III antraštinei daliai, ši dalis taikoma šiems asmenims:

a) Sąjungos piliečiams, kurie iki pereinamojo laikotarpio pabaigos pagal Sąjungos teisę naudojosi teise gyventi Jungtinėje Karalystėje ir po to laikotarpio pabaigos toliau ten gyvena;

<...>“

11 Susitarimo dėl Jungtinės Karalystės išstojimo 12 straipsnyje „Nediskriminavimas“ nustatyta:

„Tiek, kiek taikoma ši dalis, ir nedarant poveikio jokiai specialiajai joje išdėstyta nuostatai, priimančiojoje valstybėje ir darbo valstybėje draudžiama bet kokia šio Susitarimo 10 straipsnyje nurodytų asmenų diskriminacija dėl pilietybės, kaip nustatyta SESV 18 straipsnio pirmoje pastraipoje.“

12 Šio susitarimo 13 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Sąjungos piliečiai ir Jungtinės Karalystės piliečiai turi teisę gyventi priimančiojoje valstybėje laikydamiesi SESV 21, 45 arba 49 straipsnyje ir [2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikiniančios [d]irektyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB (OL L 158, 2004, p. 77; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 5 t., p. 46 ir klaidų ištaisymas OL L 274, 2009, p. 47)], 6 straipsnio 1 dalyje, 7 straipsnio 1 dalies a, b arba c punkte, 7 straipsnio 3 dalyje, 14 straipsnyje, 16 straipsnio 1 dalyje arba 17 straipsnio 1 dalyje nustatytų apribojimų ir sąlygų.“

13 Minėto susitarimo 18 straipsnyje „Teisę gyventi šalyje patvirtinančių dokumentų išdavimas“ nustatyta:

„1. Priimančioji valstybė gali reikalauti, kad Sąjungos piliečiai arba Jungtinės Karalystės piliečiai, atitinkami jų šeimos nariai ir kiti asmenys, kurie gyvena jos teritorijoje šioje antraštinėje dalyje išdėstytais sąlygomis, pateiktą paraišką įgyti naują gyventojų statusą, suteikiantį teises pagal šią antraštinę dalį, ir tokį statusą įrodantį dokumentą, kuris gali būti skaitmeninis.

Teikiant paraišką įgyti tokį gyventojų statusą, taikomos šios sąlygos:

<...>

k) priimančioji valstybė gali reikalauti, kad, be šios dalies i punkte nurodytų asmens tapatybės dokumentų, Sąjungos piliečiai ir Jungtinės Karalystės piliečiai pateiktą tik šiuos Direktyvos 2004/38/EB 8 straipsnio 3 dalyje nurodytus patvirtinamuosius dokumentus:

<...>

ii) tais atvejais, kai pagal Direktyvos 2004/38/EB 7 straipsnio 1 dalies b punktą jie gyvena priimančiojoje valstybėje kaip ekonomiškai neaktyvūs asmenys, – įrodymų, kad jie turi pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad per gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės socialinės paramos sistemai, ir kad jie turi visavertį sveikatos draudimą priimančiojoje valstybėje; arba

<...>

<...>

4. Tais atvejais, kai priimančioji valstybė yra nusprendusi nereikalauti, kad Sąjungos piliečiai arba Jungtinės Karalystės piliečiai, jų šeimos nariai ir kiti asmenys, šioje antraštinėje dalyje išdėstytais sąlygomis gyvenantys jos teritorijoje, kaip vieną iš teisėto gyvenimo šalyje sąlygų pateiktą paraišką įgyti 1 dalyje nurodytą naują gyventojų statusą, asmenys, turintys teisę pagal šią antraštinę dalį įgyti teisę gyventi šalyje, turi teisę Direktyvoje 2004/38/EB nustatytais sąlygomis gauti teisę gyventi šalyje patvirtinantį dokumentą, kuris gali būti skaitmeninis ir kuriame įrašyta, kad jis išduotas pagal šį Susitarimą.“

- 14 Susitarimo dėl Jungtinės Karalystės išstojimo 19 straipsnio „Teisę gyventi šalyje patvirtinančių dokumentų išdavimas pereinamuoju laikotarpiu“ 1 dalyje numatyta:

„Pereinamuoju laikotarpiu priimančioji valstybė gali nustatyti, kad nuo šio Susitarimo įsigaliojimo dienos 18 straipsnio 1 ir 4 dalyse nurodytos paraiškos įgyti gyventojų statusą arba gauti teisę gyventi šalyje patvirtinantį dokumentą gali būti teikiamos savanoriškai.“

- 15 Šio susitarimo 23 straipsnyje „Vienodos sąlygos“ nustatyta:

„1. Tiek, kiek taikoma ši dalis, pagal Direktyvos 2004/38/EB 24 straipsnį, atsižvelgiant į konkrečias šioje antraštinėje dalyje bei šios dalies I ir IV antraštinėse dalyse išdėstytas nuostatas, visiems Sąjungos piliečiams arba Jungtinės Karalystės piliečiams, kurie pagal šį Susitarimą gyvena priimančiosios valstybės teritorijoje, sudaromos vienodos sąlygos kaip ir tos valstybės piliečiams. Ši teisė suteikiama ir tiems Sąjungos piliečių arba Jungtinės Karalystės piliečių šeimos nariams, kurie turi teisę gyventi šalyje arba teisę nuolat gyventi šalyje.“

2. Nukrypstant nuo 1 dalies, priimančioji valstybė neprivalo kitiems asmenims nei darbuotojai, savarankiškai dirbantys asmenys, tokį statusą išlaikantys asmenys arba jų šeimos nariai suteikti teisės į socialinę paramą gyvenimo šalyje laikotarpiais pagal Direktyvos 2004/38/EB 6 straipsnį arba 14 straipsnio 4 dalies b punktą ir, iki asmeniui įgyjant teisę nuolat gyventi šalyje pagal šio Susitarimo 15 straipsnį, neprivalo suteikti paramos studijoms, įskaitant profesinį mokymą, kurią sudaro studento stipendijos arba studento paskolos.“

- 16 Minėto susitarimo 38 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Ši dalis nedaro poveikio priimančiojoje valstybėje arba darbo valstybėje taikytiniams įstatymams ar kitiems teisės aktams, kurie būtų palankesni atitinkamiems asmenims. Ši straipsnio dalis netaikoma III antraštinei daliai.“

- 17 Susitarimo dėl Jungtinės Karalystės išstojimo trečioje dalyje „Nuostatos dėl atsiskyrimo“ įtvirtinti 40–125 straipsniai. Šio susitarimo 86 straipsnio „Nebaigtos nagrinėti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo bylos“ 2 ir 3 dalyse nustatyta:

„2. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas toliau turi jurisdikciją Jungtinės Karalystės teismų prašymu priimti prejudicinį sprendimą, jei prašymas pateiktas iki pereinamojo laikotarpio pabaigos.“

3. Šiame skyriuje laikoma, kad byla iškelta Europos Sąjungos Teisingumo Teisme ir prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas tuo momentu, kai atitinkamai Teisingumo Teismo arba Bendrojo Teismo kanceliarija užregistravo dokumentą, kuriuo pradedama byla.“

- 18 Minėto susitarimo 89 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Iki pereinamojo laikotarpio pabaigos paskelbti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimai ir nutartys ir po pereinamojo laikotarpio pabaigos paskelbti tokie sprendimai ir nutartys 86 ir 87 straipsniuose nurodytose bylose Jungtinei Karalystei ir jos teritorijoje yra privalomi vis[os] apimti[es].“

19 Susitarimo dėl Jungtinės Karalystės išstojimo 126 straipsnyje „Pereinamasis laikotarpis“ nurodyta:
„Nustatomas pereinamasis, arba įgyvendinimo, laikotarpis, kuris prasideda šio Susitarimo įsigaliojimo dieną ir pasibaigia 2020 m. gruodžio 31 d.“

20 Šio susitarimo 127 straipsnio „Pereinamojo laikotarpio aprėptis“ 1 ir 3 dalyse nustatyta:

„1. Jei šiame Susitarime nenustatyta kitaip, pereinamuoju laikotarpiu Jungtinei Karalystei ir jos teritorijoje taikoma Sąjungos teisė.

<...>

3. Pereinamuoju laikotarpiu pagal 1 dalį taikytina Sąjungos teisė Jungtinės Karalystės atžvilgiu ir jos teritorijoje turi tokią pačią teisinę galią kaip ir Sąjungoje bei jos valstybėse narėse ir yra aiškinama bei taikoma vadovaujantis tais pačiais metodais ir bendraisiais principais, kurie taikytini Sąjungoje.“

Direktyva 2004/38

21 Direktyvos 2004/38 10 ir 16 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(10) Tačiau savo teisėmis gyventi [šalyje] besinaudojantys asmenys neturėtų tapti nepagrįsta našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai per pradinį gyvenimo joje laikotarpį. Todėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisė gyventi šalyje ilgesnį kaip trijų mėnesių laikotarpį turėtų būti suteikiama taikant tam tikrus reikalavimus.

<...>

(16) Tol, kol turintieji teisę gyventi šalyje netampa nepagrįsta našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai, jie neturėtų būti išsiunčiami iš šalies. Todėl išsiuntimo iš šalies priemonė neturėtų būti automatinė socialinės paramos sistemos regreso teisės [kreipimosi dėl socialinės paramos] pasekmė. Priimančioji valstybė narė turėtų išnagrinėti, ar tai nėra laikini sunkumai, ir atsižvelgti į gyvenimo joje trukmę, asmenines aplinkybes ir suteiktos paramos dydį, kad nuspręstų, ar asmuo tapo nepagrįsta našta jos socialinės paramos sistemai ir tęstų jo išsiuntimo iš šalies procedūrą [ir prireikus galėtų išsiųsti jį iš šalies]. <...> Išsiuntimo iš šalies priemonė jokia būdu neturėtų būti taikoma darbuotojams, savarankiškai dirbantiems ar ieškantiems darbo, kaip apibrėžta Teisingumo Teismo, išskyrus valstybinės politikos ar visuomenės saugumo priežastis.“

22 Šios direktyvos 1 straipsnyje nustatyta:

„Ši direktyva nustato:

- a) naudojimosi Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių laisvo judėjimo ir gyvenimo valstybių narių teritorijoje teise reikalavimus;
- b) nuolatinio gyvenimo valstybių narių teritorijoje teisę Sąjungos piliečiams ir jų šeimos nariams;
- c) a ir b punktuose nustatytų teisių ribas, atsižvelgiant į valstybinės politikos [viešosios tvarkos], visuomenės saugumo ar sveikatos apsaugos priežastis.“

23 Minėtos direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Ši direktyva taikoma visiems Sąjungos piliečiams, kurie atvyksta į kitą valstybę narę, kurios piliečiai jie nėra, ir 2 straipsnyje [2 straipsnio 2 punkte] apibrėžtiems jų šeimos nariams, kurie juos lydi arba prisijungia prie jų [arba pas juos atvyksta].“

24 Tos pačios direktyvos 7 straipsnio „Teisė gyventi šalyje ilgiau kaip tris mėnesius“ 1 dalyje nustatyta:

„Visi Sąjungos piliečiai turi teisę gyventi kitos valstybės narės šalyje [teritorijoje] ilgiau kaip tris mėnesius, jei jie:

<...>

b) turi pakankamai išteklių sau ir savo šeimos nariams, kad per savo gyvenimo šalyje laikotarpį netaptų našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai, ir turi visavertį sveikatos draudimą priimančiojoje valstybėje narėje, arba

<...>“

25 Direktyvos 2004/38 24 straipsnyje „Vienodas traktavimas [vertinimas]“ įtvirtinta:

„1. Taikant tokias specialiąsias nuostatas, kurios aiškiai numatytos Sutartyje ir antrin[ės] teisės aktuose, visiems Sąjungos piliečiams, pagal šią direktyvą gyvenantiems priimančiosios valstybės narės teritorijoje, Sutarties taikymo srityje taikomas vienodas traktavimas [vertinimas] kaip ir tos valstybės narės piliečiams. Ši teisė suteikiama ir šeimos nariams, kurie nėra valstybės narės piliečiai ir turi teisę gyventi šalyje arba nuolatinio gyvenimo šalyje teisę.

2. Nukrypstant nuo šio straipsnio 1 dalies, priimančioji valstybė narė neįpareigojama suteikti socialinės paramos teis[ė]s per pirmuosius tris gyvenimo šalyje mėnesius arba, kai taikytina, ilgesnį 14 straipsnio 4 dalies b punkte numatytą laikotarpį, ir neįpareigojama iki įgyjant nuolatinio gyvenimo šalyje teisę suteikti paramą studijoms, įskaitant profesinį parengimą, susidedančią iš studento stipendijų ar paskolų [teikiamą kaip studento stipendija ar paskola], asmenims, išskyrus darbuotojus, savarankiškai dirbančiuosius [pagal darbo sutartį arba savarankiškai dirbančius asmenis], tokį statusą išlaikančius asmenis ir jų šeimos narius.“

26 Šios direktyvos 37 straipsnyje „Palankesnės nacionalinės nuostatos“ numatyta:

„Šios direktyvos nuostatos neturi įtakos valstybės narės nustatytoms įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatoms, kurios yra palankesnės asmenims, kuriems taikoma ši direktyva.“

Jungtinės Karalystės teisė

ES priedėlis, nustatantis nuolatinio gyventojų statuso suteikimo sistemą

27 *EU Settlement Scheme – Appendix EU of the UK Immigration Rules* (Nuolatinio gyventojų statuso suteikimo ES piliečiams sistema – Jungtinės Karalystės imigracijos taisyklių ES priedėlis (toliau – ES priedėlis, nustatantis nuolatinio gyventojų statuso suteikimo sistemą) yra teisės aktas, kuriuo Jungtinės Karalystės valdžios institucijos, ruošdamosi išstojimui iš Sąjungos, sukūrė naują teisinę sistemą, taikomą Europos ekonominės erdvės (EEE) piliečiams, taigi, ir Jungtinėje Karalystėje

gyvenantiems Sąjungos piliečiams. Pagal šią sistemą kiekvienas Sąjungoje gyvenantis Sąjungos pilietis, apsigyvenęs Jungtinėje Karalystėje iki 2020 m. gruodžio 31 d., ir jo šeimos nariai gali pateikti prašymą leisti ir toliau gyventi Jungtinėje Karalystėje. Ši teisinė sistema įsigaliojo 2019 m. kovo 30 d.

- 28 ES priedėlyje, nustatančiame nuolatinio gyventojų statuso suteikimo sistemą, numatyta tvarka ir sąlygos, kuriomis įvairių kategorijų Sąjungos piliečiai ir jų šeimos nariai gali įgyti teisę nuolat gyventi ir teisę laikinai gyventi Jungtinės Karalystės teritorijoje. Jame numatyta, kad Sąjungos piliečiams, turėjusiems teisę nuolat gyventi šios valstybės teritorijoje, suteikiamas nuolatinio gyventojų statusas, o tie, kurie Jungtinėje Karalystėje gyvena trumpiau nei penkerius metus, įgyja preliminarų nuolatinio gyventojų statusą (angl. *Pre-Settled Status*), suteikiantį jiems teisę laikinai, t. y. penkerius metus, gyventi šalyje.

2016 m. Universaliojo kredito taisyklės

- 29 *Universal Credit Regulations (Northern Ireland) 2016* (2016 m. (Šiaurės Airijos) Universaliojo kredito taisyklės), iš dalies pakeistos *Social Security (Income-related Benefits) (Updating and Amendment) (EU Exit) Regulations (Northern Ireland) 2019* (2019 m. (Šiaurės Airijos) Socialinės apsaugos (su ištekliais susijusių išmokų) (atnaujintos ir pakeistos) (išstojimo iš Europos Sąjungos) taisyklės), (toliau – 2016 m. Universaliojo kredito taisyklės) 9 straipsnyje numatyta:

„Asmenys, kurie laikomi negyvenančiais Šiaurės Airijoje.

1. Siekiant nustatyti, ar asmuo atitinka pagrindinę sąlygą, kad būtų laikomas gyvenančiu Šiaurės Airijoje, išskyrus atvejus, kai taikytina 4 dalis, jis turi būti laikomas negyvenančiu Šiaurės Airijoje, jei neturi nuolatinės gyvenamosios vietos Jungtinėje Karalystėje, Normandijos salose, Meno saloje arba Airijos Respublikoje.

2. Asmuo gali būti laikomas turinčiu nuolatinę gyvenamąją vietą Jungtinėje Karalystėje, Normandijos salose, Meno saloje arba Airijos Respublikoje tik tuo atveju, jei turi teisę gyventi kurioje nors iš šių vietų.

3. Taikant 2 dalį, teisė gyventi šalyje neapima teisės, turimos remiantis:

- a) *Immigration (European Economic Area) Regulations 2016* [2016 m. Imigracijos (Europos ekonominė erdvė) nutarimas, (SI 2016/1052), (toliau – EEE nutarimas)] 13 straipsniu arba Direktyvos 2004/38 6 straipsniu;
- b) EEE nutarimo 14 straipsniu, bet tik tais atvejais, kai tokia teisė įtvirtinta EEE nutarime, atsižvelgiant į tai, kad asmuo yra:
- reikalavimus atitinkantis asmuo, kaip tai suprantama pagal šių taisyklių 6 straipsnio 1 dalį, kaip darbo ieškantis asmuo; arba
 - tokio darbo ieškančio asmens šeimos narys (kaip tai suprantama pagal minėto nutarimo 7 straipsnį);
- c) EEE nutarimo 16 straipsniu, bet tik tais atvejais, kai teisė kyla iš šių taisyklių, nes asmuo atitinka minėto nutarimo 16 straipsnio 5 dalyje nustatytus kriterijus arba Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 20 straipsnyje nustatytus kriterijus (tais atvejais, kai teisė gyventi šalyje kyla iš to, kad, jos nesant, Jungtinės Karalystės pilietis netektų galimybės veiksmingai naudotis savo teisėmis kaip Sąjungos pilietis); arba

- d) tuo, kad asmeniui suteiktas laikinas leidimas atvykti į Jungtinę Karalystę arba joje gyventi pagal *Immigration Act 1971* (1971 m. Imigracijos įstatymas), atsižvelgiant į:
- i) [ES priedėlį, nustatantį nuolatinio gyventojų statuso suteikimo sistemą], grindžiamą Imigracijos įstatymo 3 straipsnio 2 dalimi,

<...>

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 30 CG, dvigubą Kroatijos ir Nyderlandų pilietybę turinti pilietė, yra vieniša motina, auginanti du mažamečius vaikus. Ji nurodė, kad 2018 m. atvyko į Šiaurės Airiją su savo partneriu, Nyderlandų piliečiu ir jos vaikų tėvu. Ji niekada nedirbo Jungtinėje Karalystėje ir gyveno su savo partneriu, kol persikėlė gyventi į šeiminių smurtą patyrusių moterų prieglaudą. CG neturi lėšų, kad galėtų patenkinti savo pačios ir vaikų poreikius.
- 31 2020 m. birželio 4 d. *Home Office* (Vidaus reikalų ministerija, Jungtinė Karalystė), remdamasi ES priedėliu, nustatančiu nuolatinio gyventojų statuso suteikimo sistemą, suteikė CG preliminarų nuolatinio gyventojų Jungtinėje Karalystėje statusą (angl. *Pre-Settled Status*), kuriuo remiantis jai buvo pripažinta teisė laikinai gyventi šalyje. Toks statusas suteikiamas netaikant sąlygos turėti lėšų.
- 32 2020 m. birželio 8 d. CG pateikė Šiaurės Airijos bendruomenių ministerijai prašymą dėl socialinės paramos išmokos, vadinamos „universaliojo kreditu“ (angl. *Universal Credit*). 2020 m. birželio 17 d. sprendimu šis prašymas buvo atmestas, motyvuojant tuo, kad CG neatitiko gyvenimo šalyje sąlygų, keliamų siekiant gauti šią išmoką.
- 33 Kompetentinga administracinė institucija nusprendė, kad tik asmenys, turintys teisę gyventi Jungtinėje Karalystėje, kaip tai suprantama pagal 2016 m. Universaliojo kredito taisyklių 9 straipsnio 2 dalį, gali būti laikomi turinčiais nuolatinę gyvenamąją vietą Jungtinėje Karalystėje, todėl gali gauti universalųjį kreditą. Vis dėlto pagal 2016 m. Universaliojo kredito taisyklių 9 straipsnio 3 dalies d punkto i papunktį tokie valstybių narių piliečiai, kaip CG, turintys teisę gyventi šalyje pagal ES priedėlį, nustatantį nuolatinio gyventojų statuso suteikimo sistemą, nepatenka į potencialių universaliojo kredito gavėjų kategoriją.
- 34 Kaip matyti iš šio 9 straipsnio 3 dalies d punkto i papunkčio, teisė gyventi šalyje, kuri pagal ES priedėlį, nustatantį nuolatinio gyventojų statuso suteikimo sistemą, buvo suteikta valstybių narių piliečiams, nėra priskirta prie kitų teisių gyventi šalyje, leidžiančių konstatuoti nuolatinės gyvenamosios vietos Jungtinėje Karalystėje buvimą. Pagal šią nuostatą, kuri į 2016 m. Universaliojo kredito taisyklės buvo įtraukta 2019 m. Socialinės apsaugos taisyklėmis (toliau – 2019 m. taisyklės), nacionalinės valdžios institucijos siekė neįtraukti minėtų asmenų į potencialių universaliojo kredito gavėjų kategoriją ir numatė, kad teisė gyventi šalyje, kurią dabar turi šie asmenys, yra nesvarbi nustatant „nuolatinę gyvenamąją vietą“, kaip tai suprantama pagal 2016 m. Universaliojo kredito taisyklių 9 straipsnio 2 dalį.
- 35 Po to, kai CG pateikė administracinį skundą dėl 2020 m. birželio 17 d. Šiaurės Airijos bendruomenių ministerijos sprendimo, šis buvo patvirtintas 2020 m. birželio 30 d.

- 36 Taigi CG pateikė apeliacinį skundą dėl 2020 m. birželio 17 d. sprendimo *Appeal Tribunal (Northern Ireland)* (Šiaurės Airijos apeliacinis teismas, Jungtinė Karalystė). Ji ginčija, be kita ko, 2016 m. Universaliojo kredito taisyklių 9 straipsnio 3 dalies d punkto i papunktio, kuriuo buvo grindžiamas minėtas sprendimas, teisėtumą. CG teigia, kad šia nuostata pažeidžiamas SESV 18 straipsnis ir Jungtinės Karalystės įsipareigojimai pagal *European Communities Act 1972* (1972 m. Europos Bendrijų įstatymas), susijusį su Jungtinės Karalystės stojimu į Europos Sąjungą, nes pagal šią nuostatą Sąjungos piliečiams, kuriuos Jungtinė Karalystė pripažino teisėtai gyvenančiais jos teritorijoje, nesuteikiama teisė į socialinės paramos išmoką.
- 37 Šiuo klausimu CG tvirtina, kad, turėdama teisę laikinai gyventi šalyje, kylančią iš 2020 m. birželio 4 d. jai suteikto preliminaraus nuolatinio gyventojų statuso, ji turi būti laikoma gyvenančia Šiaurės Airijos teritorijoje, kaip tai suprantama pagal 2016 m. Universaliojo kredito taisyklių 9 straipsnį. Taigi ji turėtų turėti teisę gauti universalųjį kreditą. Atsisakymu skirti jai šią socialinės paramos išmoką, motyvuojant tuo, kad jos statusas nėra svarbus nustatant „nuolatinę gyvenamąją vietą“ Jungtinėje Karalystėje, sukuriama nevienodas teisėtai Jungtinėje Karalystėje gyvenančių Sąjungos piliečių ir Jungtinės Karalystės piliečių vertinimas, taigi, ir diskriminacija dėl pilietybės, kaip tai suprantama pagal SESV 18 straipsnio pirmą pastraipą. Ji teigia, kad pagal 2004 m. rugsėjo 7 d. Sprendimą *Trojani* (C-456/02, EU:C:2004:488) ir atitinkamą nacionalinę jurisprudenciją gali tiesiogiai remtis šia nuostata, kad jai būtų suteikta socialinės paramos išmoka, nes ji turi teisę gyventi šalyje pagal nacionalinę teisę, nors ir neatitinka Sąjungos teisėje nustatytų teisės gyventi šalyje įgijimo sąlygų.
- 38 Šiaurės Airijos bendruomenių ministerija pažymi, kad pagal nacionalinę teisę preliminarus nuolatinio gyventojų statusas (angl. *Pre-Settled Status*) savaime nesuteikia teisės į socialinės paramos išmokas, kurioms taikomos jos pačios nustatytos teisių įgijimo sąlygos.
- 39 Šiomis aplinkybėmis *Appeal Tribunal (Northern Ireland)* (Šiaurės Airijos apeliacinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar [2016 m. Universaliojo kredito taisyklių] 9 straipsnio 3 dalies c punkto i papunktis, kuris buvo įtrauktas [2019 m. taisyklėmis] ir kuriuo Sąjungos [piliečiams], turintiems teisę gyventi šalyje pagal nacionalinę teisę (teisę laikinai gyventi šalyje) [šioje byloje „preliminarus nuolatinio gyventojų statusas“, įgytas pagal ES priedėlį, nustatantį nuolatinio gyventojų statuso suteikimo sistemą], nesuteikiamos socialinės apsaugos išmokos, laikytinas nustatančiu neteisėtą – tiesioginę ar netiesioginę – diskriminaciją, kaip tai suprantama pagal [SESV] 18 straipsnį, ir nesuderinamas su Jungtinės Karalystės įsipareigojimais pagal 1972 m. Europos Bendrijų įstatymą?
2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai ir [2016 m. Universaliojo kredito taisyklių] 9 straipsnio 3 dalies [d] punkto i papunktis būtų pripažintas netiesiogiai diskriminuojančiu, ar ši nuostata yra pateisinama pagal SESV 18 straipsnį ir nesuderinama su Jungtinės Karalystės įsipareigojimais pagal 1972 m. Europos Bendrijų įstatymą?“

Prašymas taikyti pagreitintą procedūrą

- 40 *Appeal Tribunal for Northern Ireland* (Šiaurės Airijos apeliacinis teismas) prašė Teisingumo Teismo šią bylą nagrinėti taikant pagreitintą procedūrą pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnį, atsižvelgiant į akivaizdžią šios bylos skubą ir sunkią CG finansinę padėtį.

- 41 Procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo prašymu arba išimties tvarka savo iniciatyva Teisingumo Teismo pirmininkas, išklauses teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, gali nuspręsti nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal pagreitiną procedūrą, jeigu dėl bylos pobūdžio reikia, kad ji būtų greitai išnagrinėta.
- 42 2021 m. sausio 26 d. Teisingumo Teismo pirmininko sprendimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teismui buvo išsiųstas prašymas pateikti informaciją. Visų pirma to teismo buvo paprašyta patikslinti, ar gali kilti pavojus, kad CG ir jos vaikų atžvilgiu bus pažeistos Pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 7 ir 24 straipsniuose įtvirtintos pagrindinės teisės, ir nurodyti CG turimas lėšas, taip pat jos vaikų apgyvendinimo sąlygas.
- 43 2021 m. vasario 5 d. elektroniniu laišku prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patvirtino, kad, pirma, CG neturi jokių lėšų, šiuo metu neturi teisės gauti valstybės išmokų ir gyvena šeiminių smurtą patyrusių moterų prieglaudoje, ir, antra, gali būti pažeistos jos vaikų pagrindinės teisės.
- 44 Šiomis aplinkybėmis, atsižvelgdamas į tai, kad CG ir jos vaikai patiria materialinę nepriteklių ir pagal nacionalinę teisę CG negali gauti socialinės paramos išmokų, Teisingumo Teismo pirmininkas, išklauses teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, 2021 m. vasario 11 d. sprendimu patenkino prašymą taikyti Procedūros reglamento 105 straipsnyje numatytą pagreitiną procedūrą.

Dėl Teisingumo Teismo jurisdikcijos

- 45 Iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad Teisingumo Teismas turi įvertinti sąlygas, kuriomis į jį kreipiasi nacionalinis teismas, ir patikrinti savo paties jurisdikciją (2020 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *J & S Service*, C-620/19, EU:C:2020:1011, 32 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 46 Šiuo aspektu reikia pažymėti, kad ESS 19 straipsnio 3 dalies b punkte ir SESV 267 straipsnio pirmoje pastraipoje numatyta, kad Teisingumo Teismas turi jurisdikciją priimti prejudicinius sprendimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ir Sąjungos institucijų priimtų aktų galiojimo. Šio 267 straipsnio antroje pastraipoje iš esmės pažymėta, kad, kai klausimas, dėl kurio gali būti pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, kyla valstybės narės teismo nagrinėjamoje byloje, tas teismas, manydamas, kad sprendimui priimti reikia išaiškinimo šiuo klausimu, gali prašyti Teisingumo Teismą priimti dėl jo prejudicinį sprendimą.
- 47 Nagrinėjamu atveju 2020 m. vasario 1 d., kai įsigaliojo Susitarimas dėl Jungtinės Karalystės išstojimo, ši valstybė išstojo iš Sąjungos ir taip tapo trečiąja šalimi. Tai reiškia, kad nuo šios dienos Jungtinės Karalystės teismai nebegali būti laikomi valstybės narės teismais.
- 48 Vis dėlto šio susitarimo 126 straipsnyje numatytas pereinamasis laikotarpis, kuris prasideda šio susitarimo įsigaliojimo dieną, t. y. nuo 2020 m. vasario 1 d., ir pasibaigia 2020 m. gruodžio 31 d. Šio susitarimo 127 straipsnyje numatyta, kad, jei šiame susitarime nenustatyta kitaip, pereinamuoju laikotarpiu Jungtinei Karalystei ir jos teritorijoje taikoma Sąjungos teisė ir kad ši teisė Jungtinės Karalystės atžvilgiu ir jos teritorijoje turi tokią pačią teisinę galią kaip ir Sąjungoje bei jos valstybėse narėse ir yra aiškinama bei taikoma vadovaujantis tais pačiais metodais ir bendraisiais principais, kurie taikytini Sąjungoje.

- 49 Susitarimo dėl Jungtinės Karalystės išstojimo 86 straipsnyje taip pat numatyta, kad Europos Sąjungos Teisingumo Teismas toliau turi jurisdikciją Jungtinės Karalystės teismų prašymu priimti prejudicinį sprendimą, jei prašymas pateiktas iki pereinamojo laikotarpio pabaigos. Be to, iš šio straipsnio 3 dalies matyti, kad pagal 2 dalį prašymas priimti prejudicinį sprendimą laikomas pateiktas tą dieną, kai Teisingumo Teismo kanceliarija užregistravo dokumentą, kuriuo pradedama byla.
- 50 Šį Jungtinės Karalystės teismo prašymą priimti prejudicinį sprendimą byloje dėl 2020 m. birželio 8 d. CG Šiaurės Airijos bendruomenių ministerijai pateikto prašymo skirti socialinę paramos išmoką Teisingumo Teismas gavo 2020 m. gruodžio 30 d., t. y. prieš pasibaigiant pereinamajam laikotarpiui.
- 51 Vadinasi, pirma, pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį *ratione temporis* pagal Susitarimo dėl Jungtinės Karalystės išstojimo 126 ir 127 straipsnius ir, antra, Teisingumo Teismas turi jurisdikciją priimti prejudicinį sprendimą dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo prašymo pagal šio susitarimo 86 straipsnio 2 dalį, kiek šiuo prašymu prašoma išaiškinti SESV 18 straipsnio pirmą pastraipą.
- 52 Vis dėlto Teisingumo Teismas neturi jurisdikcijos priimti sprendimo dėl pirmojo prejudicinio klausimo tiek, kiek juo siekiama įvertinti 2016 m. Universaliojo kredito taisyklių 9 straipsnio 3 dalies d punkto i papunkčio suderinamumą su Jungtinės Karalystės įsipareigojimais pagal 1972 m. Europos Bendrijų aktą, nes toks klausimas nesusijęs nei su Sąjungos teisės išaiškinimu, nei su Sąjungos institucijų priimto akto galiojimu, kaip tai suprantama pagal SESV 267 straipsnio pirmą pastraipą.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl klausimų priimtinumom

- 53 Rašytinėse pastabose Jungtinės Karalystės vyriausybė nurodo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama situacija reglamentuojama tik pagal nacionalinę teisę, todėl nepatenka į Sąjungos teisės taikymo sritį. Ji mano, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama teisė laikinai gyventi CG buvo suteikta remiantis vien nacionaline teise ir kad aplinkybė, jog šis asmuo pagal Sąjungos teisę galėjo atvykti į Jungtinės Karalystės teritoriją pradiniam trijų mėnesių laikotarpiui, neturi reikšmės vertinant pagrindinėje byloje nagrinėjamą situaciją.
- 54 Svarbu priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją, Teisingumo Teismui ir nacionaliniams teismams bendradarbiaujant, kaip numatyta SESV 267 straipsnyje, tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į bylos aplinkybes turi įvertinti, ar jo sprendimui priimti būtinas prejudicinis sprendimas, ir Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų svarbą. Todėl iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, kai pateikiami klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu (2020 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *J & S Service*, C-620/19, EU:C:2020:1011, 31 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 55 Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti sprendimą dėl nacionalinio teismo pateikto prejudicinio klausimo, tik jeigu akivaizdu, kad prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas visiškai nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo aplinkybėmis ar dalyku, jeigu problema hipotetinė arba Teisingumo Teismas neturi informacijos apie faktines ir teises aplinkybes,

- būtinai tam, kad naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (2020 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Openbaar Ministerie (Dokumentų klastojimas)*, C-510/19, EU:C:2020:953, 26 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 56 Nagrinėjama atveju iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad CG, kuri turi dvigubą Kroatijos ir Nyderlandų pilietybę, 2018 m. atvyko į Jungtinės Karalystės teritoriją ir pagal nacionalinę teisę nuo 2020 m. birželio 4 d. gyvena šios valstybės teritorijoje.
- 57 Kadangi Sąjungos teisė šioje valstybėje taikoma iki Susitarimo dėl Jungtinės Karalystės išstojimo 127 straipsnyje numatyto pereinamojo laikotarpio pabaigos, jeigu šiame susitarime nenumatyta kitaip, reikia priminti, kad Sąjungos pilietis, kaip valstybės narės pilietis, kuris persikėlė į kitą valstybę narę, pasinaudojo judėjimo laisve, todėl jo situacija patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį (šiuo klausimu žr. 2020 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *ZW*, C-454/19, EU:C:2020:947, 23 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 58 Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos taip pat matyti, kad valstybės narės pilietis, taigi turintis Sąjungos piliečio statusą ir teisėtai gyvenantis kitos valstybės narės teritorijoje, dėl šios priežasties taip pat patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį. Todėl dėl savo, kaip Sąjungos piliečio, statuso valstybės narės pilietis, gyvenantis kitoje valstybėje narėje, turi teisę remtis SESV 21 straipsnio 1 dalimi ir patenka į sutarčių taikymo sritį, kaip apibrėžta SESV 18 straipsnyje, kuriame įtvirtintas nediskriminavimo dėl pilietybės principas (2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Ekstradicija į Ukrainą)*, C-398/19, EU:C:2020:1032, 29 ir 30 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).
- 59 Vadinas, CG situacija pateko į Sąjungos teisės taikymo sritį iki Susitarimo dėl Jungtinės Karalystės išstojimo numatyto pereinamojo laikotarpio pabaigos. Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad pateikti klausimai yra priimtini tiek, kiek jie susiję su SESV 18 straipsnio pirmos pastraipos išaiškinimu.

Dėl esmės

Dėl pirmojo klausimo

- 60 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar SESV 18 straipsnį reikia aiškinti taip, kad nacionalinė nuostata, pagal kurią Sąjungos piliečiams, turintiems pagal nacionalinę teisę suteiktą teisę laikinai gyventi šalyje, neskiriama socialinės paramos išmoka, patenka į šiame straipsnyje įtvirtintą diskriminacijos dėl pilietybės draudimo taikymo sritį.
- 61 Visų pirma primintina, kad, remiantis suformuota jurisprudencija, pagal nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo procedūrą, įtvirtintą SESV 267 straipsnyje, pastarasis turi pateikti nacionaliniam teismui naudingą atsakymą, kuris leistų šiam išspręsti nagrinėjamą bylą. Atsižvelgiant į tai, Teisingumo Teismui gali tekti performuluoti jam pateiktus klausimus (2020 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Generalstaatsanwaltschaft Hamburg*, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, 27 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 62 Nagrinėjama atveju, kiek tai susiję, pirma, su nuostatomis, kurios yra reikšmingos atsakant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimus, reikia pažymėti, kad pagal SESV 20 straipsnio 1 dalį kiekvienam asmeniui, turinčiam valstybės narės pilietybę, suteikiamas

Sąjungos piliečio statusas ir kad šis statusas pripažįstamas kaip pagrindinis valstybių narių piliečių statusas, nes leidžia tiems Sąjungos piliečiams, kurių situacija tokia pati, būti vienodai teisiškai vertinamiems SESV taikymo *ratione materiae* srityje, neatsižvelgiant į pilietybę ir nepažeidžiant šiuo klausimu aiškiai nustatytų išimčių (2014 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358, 57 ir 58 punktai ir juose nurodyta jurisprudencija).

- 63 Taigi kiekvienas Sąjungos pilietis gali remtis SESV 18 straipsnyje numatytu bet kokios diskriminacijos dėl pilietybės draudimu visose situacijose, kurios priklauso Sąjungos teisės taikymo *ratione materiae* sričiai. Šios situacijos apima situacijas, susijusias su naudojimusi SESV 20 straipsnio 2 dalies pirmos pastraipos a punkte ir 21 straipsnyje įtvirtinta teise laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje (2014 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358, 59 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 64 Kadangi CG yra Sąjungos pilietė, pasinaudojusi teise laisvai judėti ir apsigyventi, kad įsikurtų Jungtinėje Karalystėje, jos situacija patenka į Sąjungos teisės taikymo *ratione materiae* sritį, todėl ji iš esmės gali remtis SESV 18 straipsnyje įtvirtintu diskriminacijos dėl pilietybės draudimu.
- 65 Vis dėlto pagal suformuotą jurisprudenciją SESV 18 straipsnio pirma pastraipa savarankiškai taikoma tik tose Sąjungos teisės reglamentuojamose srityse, dėl kurių SESV nenumatyta specialių nediskriminavimo taisyklių (2020 m. spalio 6 d. Sprendimo *Jobcenter Krefeld*, C-181/19, EU:C:2020:794, 78 punktas). Be to, SESV 20 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje aiškiai nurodyta, kad Sąjungos piliečiams šiuo straipsniu suteiktomis teisėmis turi būti naudojamosi laikantis „Sutartyse ir joms įgyvendinti skirtose priemonėse nustatytų sąlygų ir ribų“, o pagal SESV 21 straipsnį Sąjungos piliečių teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje taip pat siejama su „Sutartyse ir joms įgyvendinti priimtose nuostatose nustatytų apribojimų bei sąlygų“ laikymusi (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358, 60 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 66 Taigi nediskriminavimo principas Direktyvos 2004/38 24 straipsnyje yra sukonkretintas Sąjungos piliečiams, kurie naudojami teise laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje.
- 67 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Direktyvos 2004/38 3 straipsnio 1 dalį į šios direktyvos taikymo sritį patenka ir šioje direktyvoje suteiktų teisių turėtojais laikomi Sąjungos piliečiai, kurie atvyksta į kitą valstybę narę, kurios piliečiai jie nėra, ir joje gyvena, ir minėtos direktyvos 2 straipsnio 2 punkte apibrėžti jų šeimos nariai, kurie juos lydi arba pas juos atvyksta (2019 m. rugsėjo 10 d. Sprendimo *Chenchooliah*, C-94/18, EU:C:2019:693, 54 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Tai taikoma tokio asmens, kaip antai CG, turinčios dvigubą Kroatijos ir Nyderlandų pilietybę, kuri pasinaudojo teise laisvai judėti ir apsigyventi Jungtinės Karalystės teritorijoje iki Susitarimo dėl Jungtinės Karalystės išstojimo 126 straipsnyje numatyto pereinamojo laikotarpio pabaigos, atveju. Vadinasi, asmuo, esantis tokioje situacijoje kaip CG, patenka į tos pačios direktyvos taikymo sritį, todėl klausimas, ar šis asmuo yra diskriminuojamas dėl pilietybės, turi būti vertinamas atsižvelgiant į Direktyvos 2004/38 24 straipsnį, o ne į SESV 18 straipsnio pirmą pastraipą.
- 68 Antra, dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų socialinių išmokų pobūdžio reikia pažymėti, kad sąvoka „socialinė parama“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalį, daroma nuoroda į visas pagalbos sistemas, nacionaliniu, regioniniu ar vietos lygmeniu sukurtas valdžios institucijų, į kurias kreipėsi asmuo, neturintis pakankamai lėšų savo ir savo šeimos narių pagrindiniams poreikiams tenkinti ir dėl to rizikuojantis gyvenimo šalyje laikotarpiu

priimančiosios valstybės narės viešiesiems finansams tapti našta, kuri galėtų turėti įtakos bendram tos valstybės teikiamos paramos dydžiui (2014 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358, 63 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 69 Taigi pragyvenimo išmokos, kuriomis jų gavėjams siekiama užtikrinti pragyvenimo lėšų, reikalingų gyventi žmogaus orumo nežeminančiomis sąlygomis, minimumą, turi būti laikomos „socialine parama“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalį (šiuo klausimu žr. 2020 m. spalio 6 d. Sprendimo *Jobcenter Krefeld*, C-181/19, EU:C:2020:794, 57 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 70 Iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad CG prašoma išmoka, t. y. universalusis kreditas, yra pinigine pragyvenimo išmoka, kuri patenka į socialinės apsaugos sistemą, finansuojamą iš mokesčių, ir kuri skiriama atsižvelgiant į turimas lėšas. Šia išmoka siekiama pakeisti įvairias kitas socialines išmokas, kaip antai pajamomis grindžiamą bedarbio pašalpą (angl. *income based jobseeker's allowance*), pajamomis grindžiamą užimtumo ir paramos išmoką (angl. *income-related employment and support allowance*), pajamų rėmimą (angl. *income support*), mokesčio kreditą dirbantiems asmenims (angl. *working tax credit*), mokesčio kreditą už vaiką (angl. *child tax credit*) ir būsto pašalpą (angl. *housing benefit*).
- 71 Vadinas, universalusis kreditas turi būti laikomas socialine parama, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalį, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 72 Tokiomis aplinkybėmis pirmąjį klausimą reikia reformuluoti taip, kad juo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Direktyvos 2004/38 24 straipsnį reikia aiškinti taip, kad pagal jį draudžiamos priimančiosios valstybės narės teisės nuostatos, pagal kurias ekonomiškai neaktyviems Sąjungos piliečiams, kurie neturi pakankamai lėšų ir kuriems pagal nacionalinę teisę ši valstybė narė suteikė teisę laikinai gyventi šalyje, nesuteikiama teisė į socialinės paramos išmokas, nors šios išmokos garantuojamos tokioje pačioje situacijoje esantiems atitinkamos valstybės narės piliečiams.
- 73 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad ieškovė pagrindinėje byloje Jungtinėje Karalystėje gyvena daugiau nei tris mėnesius, ji neieško darbo ir į šios valstybės teritoriją atvyko lydėdama savo partnerį, savo mažamečių vaikų tėvą, su kuriuo išsiskyrė dėl smurto šeimoje. Tokia situacija nepatenka nė į vieną iš atvejų, kai pagal Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 2 dalį leidžiama nukrypti nuo vienodo požiūrio principo, be kita ko, dėl galimybės gauti tokią socialinės paramos išmoką, kaip universalusis kreditas.
- 74 Remiantis šios direktyvos 24 straipsnio 1 dalimi, visiems Sąjungos piliečiams, pagal šią direktyvą gyvenantiems priimančiosios valstybės narės teritorijoje, Sutarties taikymo srityje visi piliečiai vertinami taip pat, kaip ir tos valstybės narės piliečiai.
- 75 Teisingumo Teismas nusprendė, kad, kiek tai susiję su galimybe gauti socialinės paramos išmokas, Sąjungos pilietis pagal minėtą nuostatą gali reikalauti būti vertinamas vienodai su priimančiosios valstybės narės piliečiais, tik jeigu jo gyvenimas šios valstybės narės teritorijoje atitinka Direktyvoje 2004/38 nustatytas sąlygas (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358, 68 ir 69 punktus).

- 76 Šiuo klausimu primintina, kad tuo atveju, kai priimančiosios valstybės narės teritorijoje gyvenama ilgiau nei tris mėnesius, bet trumpiau nei penkerius metus, naudojimasis teise gyventi šalyje priklauso nuo sąlygų, išvardytų Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalyje, kurioje (būtent jos b punkte) numatyta, kad ekonomiškai neaktyvus pilietis privalo turėti pakankamai lėšų sau ir savo šeimos nariams. Iš šios direktyvos 10 konstatuojamosios dalies matyti, jog šiomis sąlygomis visų pirma siekiama, kad šie asmenys netaptų nepagrįsta našta priimančiosios valstybės narės socialinės paramos sistemai (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358, 71 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 77 Vis dėlto pripažinus, kad Sąjungos piliečiai, neturintys teisės gyventi šalyje pagal Direktyvą 2004/38, gali prašyti suteikti socialinės paramos išmokas tokiomis pat sąlygomis kaip ir tos šalies piliečiai, būtų prieštaraujama šiam tikslui ir kiltų pavojus, kad ekonomiškai neaktyvūs Sąjungos piliečiai galės naudotis priimančiosios valstybės narės socialinės apsaugos sistema savo pragyvenimo išlaidoms finansuoti (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358, 74, 76 ir 77 punktus ir juose nurodytą jurisprudenciją).
- 78 Iš to darytina išvada, kad valstybė narė pagal Direktyvos 2004/38 7 straipsnį turi teisę atsisakyti skirti socialinės paramos išmokas ekonomiškai neaktyviems Sąjungos piliečiams, kurie naudojami judėjimo laisve ir neturi pakankamai lėšų, kad galėtų reikalauti teisės gyventi šalyje pagal šią direktyvą (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358, 78 punktą).
- 79 Taigi siekiant nustatyti, ar suinteresuotasis asmuo atitinka Direktyvos 2004/38 7 straipsnio 1 dalies b punkte numatytą sąlygą turėti pakankamai lėšų ir dėl to priimančiojoje valstybėje narėje jis gali remtis šios direktyvos 24 straipsnio 1 dalyje numatyto nediskriminavimo principu, kad galėtų pasinaudoti minėtos valstybės narės vienodo požiūrio principu, būtina konkrečiai įvertinti kiekvieno suinteresuotojo asmens ekonominę padėtį, neatsižvelgiant į prašomas skirti socialinės paramos išmokas (šiuo klausimu žr. 2014 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Dano*, C-333/13, EU:C:2014:2358, 80 ir 81 punktą).
- 80 Pagrindinėje byloje iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo atsakymo į Teisingumo Teismo prašymą pateikti informaciją matyti, kad CG neturi pakankamai lėšų. Taigi toks asmuo gali tapti nepagrįsta našta Jungtinės Karalystės socialinės paramos sistemai, todėl negali remtis Direktyvos 2004/38 24 straipsnio 1 dalyje numatyto nediskriminavimo principu.
- 81 Šio vertinimo negali paneigti tai, kad pagal nacionalinę teisę CG turi teisę laikinai gyventi šalyje, kuri jai buvo suteikta neatsižvelgiant į sąlygą turėti lėšų. Jeigu ekonomiškai neaktyvus Sąjungos pilietis, neturintis pakankamai išteklių ir gyvenantis priimančiojoje valstybėje narėje, nesilaikydamas Direktyvoje 2004/38 nustatytų sąlygų, galėtų remtis šios direktyvos 24 straipsnio 1 dalyje įtvirtintu nediskriminavimo principu, jam būtų suteikta didesnė apsauga nei ta, kuri jam buvo suteikta pagal šios direktyvos nuostatas, dėl kurių minėtam piliečiui buvo atsisakyta suteikti teisę gyventi šalyje.
- 82 Be to, žinoma, svarbu pažymėti, kad nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėje byloje, pagal kurias Sąjungos piliečiui suteikiama teisė gyventi šalyje, nors ir nėra įvykdytos visos Direktyvoje 2004/38 šiuo tikslu numatytos sąlygos, patenka į šios direktyvos 37 straipsnyje numatytą atvejį, kai šia direktyva nedraudžiama, kad valstybių narių teisėje būtų nustatyta palankesnė tvarka, nei nustatytoji šios direktyvos nuostatose.

- 83 Vis dėlto tokia teisė gyventi šalyje jokių būdu negali būti laikoma suteikta „pagal“ Direktyvą 2004/38, kaip tai suprantama pagal jos 24 straipsnio 1 dalį. Iš tiesų Teisingumo Teismas nusprendė, jog tai, kad Direktyvos 2004/38 nuostatos neturi įtakos nacionalinės teisės nuostatomis, kurios yra palankesnės nei šios direktyvos nuostatos Sąjungos piliečių teisės gyventi šalyje srityje, nereiškia, kad šios nuostatos turi būti įtrauktos į šią direktyvą įgyvendinamą sistemą, ir padarė išvadą, kad kiekviena valstybė narė, nusprendusi nustatyti palankesnę tvarką nei ta, kuri įtvirtinta minėtos direktyvos nuostatose, turi patikslinti, kokios yra tik pagal nacionalinę teisę suteiktos teisės gyventi šalyje teisinės pasekmės (2011 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Ziolkowski ir Szeja*, C-424/10 ir C-425/10, EU:C:2011:866, 49 ir 50 punktai).
- 84 Taigi, kaip nurodyta šio sprendimo 57 punkte, Sąjungos pilietis, kuris, kaip ir CG, persikėlė į kitą valstybę narę, pasinaudojo SESV 21 straipsnio 1 dalimi suteikta pagrindine teise laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje, todėl jo situacija patenka į Sąjungos teisės taikymo sritį, net jeigu jis savo teisę gyventi šalyje grindžia nacionaline teise.
- 85 Šiuo klausimu pažymėtina, kad Chartijos taikymo sritis apibrėžta jos 51 straipsnio 1 dalyje, pagal kurią Chartijos nuostatos skirtos valstybėms narėms tik tais atvejais, kai šios įgyvendina Sąjungos teisę (2017 m. birželio 13 d. Sprendimo *Florescu ir kt.*, C-258/14, EU:C:2017:448, 44 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija). Pagal Chartijos 51 straipsnio 2 dalį ji neišplečia Sąjungos teisės taikymo srities už Europos Sąjungai suteiktų įgaliojimų ribų, nesukuria Sąjungai naujų įgaliojimų ar užduočių ir nepakeičia Sutartyse nustatytųjų (2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *TSN ir AKT*, C-609/17 ir C-610/17, EU:C:2019:981, 42 punktas).
- 86 Be to, remiantis suformuota jurisprudencija Sąjungos teisės sistemoje užtikrinamos pagrindinės teisės taikytinos esant visoms situacijoms, kurios reglamentuojamos pagal Sąjungos teisę (2019 m. lapkričio 19 d. Sprendimo *TSN ir AKT*, C-609/17 ir C-610/17, EU:C:2019:981, 43 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 87 Nagrinėjama atveju iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Jungtinės Karalystės valdžios institucijos suteikė CG teisę gyventi šalyje, nors ji neturėjo pakankamai lėšų. Kaip pažymėta šio sprendimo 82 punkte, šios valdžios institucijos, kiek tai susiję su teise gyventi šalyje, taikė palankesnę sistemą nei ta, kuri įtvirtinta Direktyvos 2004/38 nuostatose, todėl šių veiksmų negalima laikyti įgyvendinančiais šią direktyvą. Vis dėlto taip šios valdžios institucijos pripažino pagal SESV 21 straipsnio 1 dalį Sąjungos piliečiams suteiktą valstybės narės piliečio teisę laisvai gyventi jos teritorijoje, nesiremdamos Direktyvoje 2004/38 numatytais šios teisės sąlygomis ir apribojimais.
- 88 Vadinas, priimančiosios valstybės narės valdžios institucijos, suteikdamos šią teisę tokiomis aplinkybėmis, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, įgyvendina SESV nuostatas dėl Sąjungos piliečio statuso, kuris, kaip pabrėžta šio sprendimo 62 punkte, turi būti pagrindinis valstybių narių piliečių statusas, todėl jos privalo laikytis Chartijos nuostatų.
- 89 Visų pirma pagal Chartijos 1 straipsnį priimančioji valstybė narė turi įsitikinti, kad teise judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje pasinaudojęs Sąjungos pilietis, kuris pagal nacionalinę teisę turi teisę gyventi šalyje ir yra pažeidžiamoje padėtyje, gali gyventi oriai.

- 90 Be to, Chartijos 7 straipsnyje pripažįstama teisė į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą. Šis straipsnis turi būti aiškinamas kartu su pareiga visuose su vaikais susijusiuose veiksmuose atsižvelgti į vaiko interesus, pripažįstamus jos 24 straipsnio 2 dalyje (šiuo klausimu žr. 2019 m. kovo 26 d. Sprendimo *SM (Vaiko globa pagal Alžyro kafalos sistemą)*, C-129/18, EU:C:2019:248, 67 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 91 Priimančioji valstybė narė turi leisti ypač pažeidžiamus vaikus apgyvendinti orumo nežeminančiomis sąlygomis su juos prižiūrinčiu vienu iš tėvų ar tėvais.
- 92 Nagrinėjamu atveju iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad CG yra dviejų mažamečių vaikų motina, neturinti jokių lėšų savo ir vaikų poreikiams patenkinti, ir yra vieniša, nes pabėgo nuo smurtaujančio partnerio. Esant tokiai situacijai, kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos gali atsisakyti patenkinti prašymą suteikti tokias socialinės paramos išmokas, kaip universalusis kreditas, tik patikrinusios, ar dėl šio atsisakymo atitinkamam piliečiui ir jo prižiūrimiems vaikams nekyla konkretus ir realus pavojus, kad bus pažeistos jų pagrindinės teisės, įtvirtintos Chartijos 1, 7 ir 24 straipsniuose. Atlikdamos šį vertinimą šios valdžios institucijos gali atsižvelgti į visas nacionalinėje teisėje numatytas paramos priemones, kuriomis atitinkamas pilietis ir jo vaikai gali faktiškai pasinaudoti. Pagrindinėje byloje prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas visų pirma turės patikrinti, ar CG ir jos vaikai faktiškai turi teisę gauti paramą (išskyrus universalųjį kreditą), kurią Jungtinės Karalystės vyriausybės ir Šiaurės Airijos bendruomenių ministerijos atstovai nurodė Teisingumo Teismui pateiktose pastabose.
- 93 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti:
- Direktyvos 2004/38 24 straipsnis aiškintinas taip, kad pagal jį nedraudžiamos priimančiosios valstybės narės teisės nuostatos, ekonomiškai neaktyviems Sąjungos piliečiams, kurie neturi pakankamai lėšų ir kuriems pagal nacionalinę teisę ši valstybė narė suteikė teisę laikinai gyventi šalyje, nesuteikiančios teisės į socialinės paramos išmokas, nors šios išmokos garantuojamos tokioje pačioje situacijoje esantiems atitinkamos valstybės narės piliečiams.
 - Vis dėlto, jeigu Sąjungos pilietis pagal nacionalinę teisę teisėtai gyvena kitos valstybės narės nei ta, kurios pilietis jis yra, teritorijoje, nacionalinės valdžios institucijos, kompetentingos skirti socialinės paramos išmokas, turi įvertinti, ar dėl šiomis teisės nuostatomis grindžiamo atsisakymo skirti tokias išmokas minėtam piliečiui ir jo prižiūrimiems vaikams nekyla konkretus ir realus pavojus, kad bus pažeistos jų pagrindinės teisės, įtvirtintos Chartijos 1, 7 ir 24 straipsniuose. Jeigu toks pilietis neturi jokių lėšų savo ir vaikų poreikiams patenkinti ir yra izoliuotas, šios valdžios institucijos turi įsitikinti, kad, atsisakius skirti socialinės paramos išmoką, minėtas pilietis vis dėlto galės gyventi su savo vaikais oriai. Atlikdamos šį vertinimą minėtos valdžios institucijos gali atsižvelgti į visas nacionalinėje teisėje numatytas paramos priemones, kuriomis atitinkamas pilietis ir jo vaikai gali faktiškai pasinaudoti.

Dėl antrojo klausimo

- 94 Atsižvelgiant į atsakymą, pateiktą į pirmąjį klausimą, nereikia atsakyti į antrąjį klausimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 95 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/38/EB dėl Sąjungos piliečių ir jų šeimos narių teisės laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, iš dalies keičiančios Reglamentą (EEB) Nr. 1612/68 ir panaikinančios [d]irektyvas 64/221/EEB, 68/360/EEB, 72/194/EEB, 73/148/EEB, 75/34/EEB, 75/35/EEB, 90/364/EEB, 90/365/EEB ir 93/96/EEB, 24 straipsnį reikia aiškinti taip, kad pagal jį nedraudžiamos priimančiosios valstybės narės teisės nuostatos, ekonomiškai neaktyviems Sąjungos piliečiams, kurie neturi pakankamai lėšų ir kuriems pagal nacionalinę teisę ši valstybė narė suteikė teisę laikinai gyventi šalyje, nesuteikiančios teisės į socialinės paramos išmokas, nors šios išmokos garantuojamos tokioje pačioje situacijoje esantiems atitinkamos valstybės narės piliečiams.

2. Vis dėlto, jeigu Sąjungos pilietis pagal nacionalinę teisę teisėtai gyvena kitos valstybės narės nei ta, kurios pilietis jis yra, teritorijoje, nacionalinės valdžios institucijos, kompetingos skirti socialinės paramos išmokas, turi įvertinti, ar dėl šiomis teisės nuostatomis grindžiamo atsisakymo skirti tokias išmokas minėtam piliečiui ir jo prižiūrimiems vaikams nekyla konkretus ir realus pavojus, kad bus pažeistos jų pagrindinės teisės, įtvirtintos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 1, 7 ir 24 straipsniuose. Jeigu toks pilietis neturi jokių lėšų savo ir vaikų poreikiams patenkinti ir yra izoliuotas, šios valdžios institucijos turi įsitikinti, kad, atsisakius skirti socialinės paramos išmoką, minėtas pilietis vis dėlto galės gyventi su savo vaikais oriai. Atlikdamos šį vertinimą minėtos valdžios institucijos gali atsižvelgti į visas nacionalinėje teisėje numatytas paramos priemones, kuriomis atitinkamas pilietis ir jo vaikai gali faktiškai pasinaudoti.

Parašai.